

Moj svjedok je VRIJEME / drugi dio

Razgovarala Elia Patricia PEKICA PAGON

NA ZAMOLBU BROJNIH ČITATELJA NAŠEG ČASOPISA EPOHA, S PROFESOROM SLAVKOM KULIĆEM OBAVILA SAM NASTAVAK RAZGOVORA O GLOBALIZACIJI I PRIVATIZACIJI NA PROSTORU REPUBLIKE HRVATSKE S POSEBNIM NAGLASKOM NA VRLO AKTUALNU VLADINU ODLUKU O PRESTANKU TRAJANJA ZAKONA O REVIZIJI PRETVORBE I

PRIVATIZACIJE.

SVA PITANJA NAŠIH ČITATELJA MAHOM SU VEZANA UZ NAŠ RAZGOVOR OBJAVLJEN U EPOHI BROJ 58 (SIJEČANJ 2006.) I U POSEBНОM IZDANJU EPOHE, KADA SMO RAZGOVARALI O GLOBALIZACIJI I SVEMU ONOME ŠTO ONA DONOSI HRVATSKOJ.

NAIME, KAKO U SVOJEM PISMU NAVODI JEDAN OD NAŠIH ČITATELJA, GOSPODIN KULIĆ JEDINI JE ČOVJEK U HRVATSKOJ KOJI ĆE O TOJ TEMI PROGORVITI ISKRENO I BEZ STRAHA, NA NAJBOLJI MOGUĆI NAČIN. PRENJEVŠI OVU INFORMACIJU GOSPODINU KULIĆU, ON JE ODGOVORNO PRIHVATIO NASTAVAK NAŠEG RAZGOVORA O TOJ TEMI.

◎ U TV emisiji *Latinica* emitiranoj 9. listopada na 1. programu HTV-a gledateljima je bilo postavljeno sljedeće pitanje:

Smorate li da hrvatska država prešutno odobrava prijevaru?

Čak 94% TV gledatelja odgovorilo je potvrđno, a samo 6% niječno.

Kako biste Vi, gospodine Kuliću, odgovorili na ovo pitanje?

Iz navedenih podataka vidi se da je narod osvijestio pojam politike i unatoč tome što 94% ljudi smatra da su političari oplačkali ljude, nema nikakvih pomaka u politici.

Svaki narod ima mogućnost da u vlast bira ljude, ali ne one koji će narod varati ili s narodom manipulirati, ili koji će narod zlouporabiti, ili koji će zlouporabiti vlast. Nama preostaje da se samo pitamo jesmo li izabrali one ljude koji će manje zlouporabiti vlast protiv naroda, ili pak one koji će svoju vlast u velikoj mjeri zlouporabiti, jer u politici ne postoje oni koji neće na bilo koji način zlouporabiti svoju vladajuću poziciju. Takvih ljudi nema i takve ljude nije moguće izabrati, jer se tako u nas podrazumijeva izopačeni pojam politike. Moje je mišljenje da onoga trenutka kada dođe do formiranja vlasti, od toga dana svaka vlast nastoji ostvariti prostor odlučivanja izvan naroda, tj. da se narod više ništa ne pita.

Onoga trenutka kada dolazi do pristanka na manipulaciju, narod od tada mora samo čekati kraj mandata vlasti izabranih. Znači narod ne može prije spriječiti zlouporabu vlasti protiv sebe, tu takozvanu prijevaru ili takozvanu samoprijevaru. Stoga nije ni čudno zašto je na tako postavljeno pitanje toliki postotak ljudi rekao da je narod pristao na manipulaciju odnosno zaključio da hrvatska država prešutno odobrava prijevaru.

◎ U tijeku te iste, vrlo gledane TV emisije, gledatelji su slali i svoje SMS poruke. Neke od njih ču Vam ponoviti i molim Vas da ih prokomentirate:

Hrvatska država je lopovska država.

Mnogi su prevareni, pogotovo hrvatski branitelji

Vlast samo brine kako ostati na vlasti.

Lijepa naša puna je mafijaša

Hrvatska, to je krimi država.

Građani bi trebali tužiti državu

Kada će se dogoditi Budimpešta u našoj metropoli?

Odgovor na ovo pitanje vezan je za visinu općeg stanja svijesti. Kod nas čak 93% ljudi pripada formalno-pravno nižoj i srednjoj školskoj spremi i zato taj narod nije u mogućnosti razumjeti što se događa s njim, oko njega i bez njega. Narod na toj razini svijesti nije u mogućnosti razumjeti određene okolnosti, posebno ne one koje se odnose na manipulaciju u danim okolnostima. Odgovor na ovo pitanje da narod može proturječiti svojoj nesreći tiče se stanja svijesti koje je on u danom trenutku imao i okolnostima u kojima on živi.

Kada bismo povjesno promatrali ovaj problem, sve vlasti bile su zapravo oktroirane vlasti. One nisu nikada bile posljedice takozvane demokracije ni takozvanog izbora većine naroda. Uvijek su bile rezultat ili posljedica, kao i kod nas, jednoga manjeg broja ljudi koji su smatrali da će upravo oni koji su se nametnuli na vlast, biti u funkciji njihovih interesa. Hrvatsko društvo i hrvatska država nastali su na nekako sličan način. Ustav Republike Hrvatske je vrijednosno-politički akt, umjesto vrijednosno-socijalnog akt. Vrijednosno-politički akt je sredstvo manipulacije narodom ili oblik oktroiranja vlasti. Sam takav čin oblikovanja društva onemogućava tom narodu da sazna uvjete materijalne istine svoje opstojnosti, jer takva vlast se zakonito udaljava od interesa naroda misleći kratkoročno samo svoje interese.

◎ Kada ste to rekli, odmah mi je pala na pamet naša istina, odnosno naša tragedija: Vlade se izmjenjuju, a društveno-gospodarske i socijalne prilike ostaju iste i nepromijenjene. Ima li nade da će neka nova generacija hrvatskih političara konačno doći na vlast i prestati misliti samo na sebe, i koja će promijeniti dosadašnju ne baš blistavu praksu?

Kada su u pitanju promjene, možemo reći da ova stvarnost nije vođena idejom promjena u smislu nekoga dubljeg horizonta. Mozak ljudi ili um onih koji odlučuju o svemu ovome nema nikakve veze s moralnošću, jer um i tako nije povezan s moralnošću. Ako je njihov um usmjeren u pravcu ostvarivanja njihovih kratkoročnih interesa vlasti, privilegija radi, onda mi od njih i ne možemo očekivati da oni misle neki dublji horizont, ne samo za sebe, a i pogotovo ne za narod. Kada sam išao u etiologiju jednoga takvog procesa odlučivanja ili bolje reći manipuliranja većine od strane manjine, saznao sam

da manjima uvijek preferira svoje kratkoročne interese prešućujući dugotrajne štete i posljedice po većinu.

➲ Iz Vaših riječi mogu zaključiti da Vi analizirate Vladu kao takvu, kao fenomen, i ona kao takva uopće po Vama ne uključuje interes naroda, nego uključuje interes isključivo vladajuće strukture, za ulaz u koju je preduvjet laganje naroda, pohlepa i želja za vlašću?

Mislim da ste potpuno u pravu. Sve vlasti u povijesti vlasti bile su skoro iste. Isključivo su bile vezane za njihove kratkoročne interese, ne misleći dugoročne interese naroda, a posebno ne opstanka i razvoja života drugih.

➲ Znači da je njihov um uvijek izražavao unutarnju strukturu moralu kao vanjsku formu prava, jer se vanjska forma prava uvijek manifestira kao unutarnja struktura moralu, ako ga oni uopće imaju.

Prethodno sam rekao da je um ljudi koji donose te odluke dominantno vezan za proces adaptacije i modifikacije na dane okolnosti. S obzirom da im okolnosti uvijek idu u prilog u smislu da mogu donijeti takve odluke. Ovdje se otvara pitanje opće etiologije politike.

➲ Što je zapravo ta politika?

Ako smo u mogućnosti saznati da se ta paradigma i taj pojam potpuno izobličio i izopačio od vremena Aristotela do danas, taj pojam je otišao u takvu iskrivljenost da nije ni čudo da se oni koji ulaze u politiku služe tako iskrivenim pojmom politike. U samoj suštini politike, ona bi morala biti ništa

drugo nego jedan oblik odgovornosti i sposobnosti upravljanja društvenim poslovima, pravilnog upravljanja prostorom, dobrima, izvorima u korist i na dobrobit svih.

Sjećam se jednog navoda u literaturi, koji kaže da se Periklo od trenutka dolaska na vlast u Ateni kao grčki filozof i državnik nikada nije nasmijao do svoje smrti, jer je brinuo brigu o svom narodu u Ateni i u Grčkoj. Vi dobro znate što time želim reći. Znači, on je razumio paradigmu i pojam politike. Nisam siguran da suvremeni politički režimi to uopće razumiju.

➲ Znači, naša današnja politika uključuje prijevaru, korupciju, laž?

Ona u sebi to uobičjava kao iskrivljeni pojam. Ona se kao iskrivljena iskazuje kao ispravna.

➲ Ako usporedimo politiku kao takvu i globalizaciju kao takvu, možemo li ih usporediti kao paralelne procese, jer globalizacija je također varljiva, ako se osvrnemo na njezina obećanja i njezine stvarne ciljeve?

Globalizacija je jedan globalni savez, interpersonalni savez takvih ljudi, ljudi sklonih dominaciji manjine nad većinom. Prema tome i globalizacija je zapravo jedan oblik ili proces promjene oblika civilizacijskog ustroja, a time i manipulacija svijetom.

➲ Interesi globalizacije podređeni su vrlo malom broju ljudi, a ne cijelom čovječanstvu?

U pravu ste, globalizacija uključuje vrlo mali broj ljudi koji su beskrupulozni

{globalizacija i privatizacija}

u prisvajačkoj aktivnosti, koji su brutalni i do kraja agresivni i beščutni.

◎ A slatkorječivi su i u svojim se obećanjima i programima pozivaju na dobrobit čovječanstva i njegovu sigurnost, blagostanje i mir?

Točno! Prema tome njima se i pripisuje i radikalizam i brutalnost manjine spram većine. Njima zapravo većina smeta. Njima je većina teret. I tu se zapravo otvara i daje konačan odgovor da je politika ono što uređuje odnose među silama, a moral ono što uređuje odnose među ljudima. Zato politika nikada nije tražila niti trebala moralne ljude, jer moralni ljudi ništa nisu mogli napraviti u politici. Prema tome, iskrivljeni pojam politike u sebi krije tu prijevaru kao oblik manipulacije stvarnošću, odnosno narodom od strane manjine.

◎ Zaključno bi se moglo reći za onoga koji vara da se zna snaći, ili u prijevodu bi to moglo glasiti da vrijeme u kojem živimo možemo nazvati vremenom kulture prijevare, a ona se događa, smatra hrvatski narod, s vrha, s pozicije moćnih i onih koji upravljaju hrvatskom državom. Što Vi mislite o tome? Molim Vas da za čitatelje *Epohe* detaljno proanalizirate pretvorbu i privatizaciju provedenu u Hrvatskoj (s komparativnim osvrtom na provedene privatizacije u npr. Sloveniji, Češkoj ili Mađarskoj)?

To što se dogodilo u Hrvatskoj ne da se otkloniti. Narod ovoga prostora nije bio pripremljen za taj nasilan čin promjene, a narodu je opet u obliku laži stoljeća obećano da će promjena društveno-političkog uredenja Republike Hrvatske svim pojedincima i društvu, državi i narodu u cjelini, donijeti nešto bolje, nešto više, nešto sigurnije, izvjesnije i lijepše sutra. Sam čin pretvorbe i privatizacije državnoga u privatno vlasništvo ne mora značiti ništa, kao što je to u našem slučaju. Rad državnim ili privatnim sredstvima, odnosno sredstvima u privatnom vlasništvu, pita za odnos prema radu, jer vlasništvo samo po sebi jest relevantno, ali ne toliko relevantno da bi to bio razlog takvih krupnih promjena i nasilja, tj. temeljnom, nasilnom činu oduzimanja onoga što je pripadalo radnicima i narodu ovoga prostora. Zaključno, umjesto očekivane kapitalizacije zatečenoga s tzv. pretvorbom i privatizacijom zatečenoga hrvatskog bogatstva, Hrvatska je doživjela dekapitalizaciju s činom desupstancijalizacije, s gubitkom onoga što je to društvo u danom trenutku imalo. Umjesto očekivanog rasta društvenog bruto proizvoda s naslova novih i dodanih vrijednosti, veće zaposlenosti, većih investicija, veće proizvodnje, većeg izvoza, veće i bolje konkurentnosti i svega onoga što je bilo objektivno i za očekivati, od svega toga nije se dogodilo ništa, a odgovor leži u jednom od Vaših pitanja, odnosno u mojoj odgovoru na Vaše prvo pitanje. Ljudi koji su upravljali tim procesima, činom nasilnog podržavljenja onoga što je već privatizirano, tzv. pretvorbom i privatizacijom državnog u neko novo privatno vlasništvo, upućuje na spoznaju da je prema nalazu Ureda za državnu reviziju više od 90% poduzeća (1700 poduzeća) nezakonito pretvoreno i privatizirano. Ono što je nezakonito pretvoreno i privatizirano, kao nova struktura vlasništva upućuje da javno i odgovorno kažem kako vlasništvo koje je stečeno na nezakonit način nema pravne važnosti u pravnoj državi. U političkoj državi možda, ali u pravnoj državi nema pravnih važnosti. Takav proces je rezultirao sa 400.000 nezaposlenih, s milijardama kuna koje smo morali davati za neka poduzeća da bismo ih mogli prodati, upućuje da ono što se dogodilo nema zastare u pravnoj državi. Pokušaj da ta ista politička struktura koja ne želi da se više išta propitkuje i ispituje kako je tko došao do čega, također daje odgovor na ono Vaše prvo pitanje iz prvog dijela našeg razgovora. Znači oni žele prikriti stanje time što će se možda jedan veći dio

tako privatiziranog preprodati i na taj način prikriti još dublje. Takozvanim ulaskom u EU to se stanje zapečaćuje. Nisam siguran da će ikad itko više istraživati podrijetlo tako nezakonito stečenog vlasništva.

◎ Ako doista želimo ući u EU, moramo učiniti još toliko toga, a posebno se moramo posvetiti uređenju našega pravnog sustava i njegova prilagođavanja europskom.

Europska Unija također ima Ustav, iza kojeg ne stoji ničija i nikakva država, jer nije usvojen od naroda Europe. Europski Ustav je vrijednosno-politički akt. Europska Unija je oblik nasilnog udruživanja političko-finansijskih elita u Europi, ali ne naroda.

Onoga trenutka kada se htjelo testirati narod, Francuze, Nizozemce i druge, oni su istog momenta odbili biti u takvoj zajednici, jer to nije Europska zajednica, jer Europska Unija je sasvim drugi pojam i to je projekt moćnih, a Europska zajednica je sasvim nešto drugo. Projekt Europske zajednice je propao, projekt regionalnog stvaranja Europske Unije je propao. Pobjedio je projekt moćnih država, ne ni jednog naroda. Ono što bi puk trebao znati je pravi razlog postojanja Europske Unije. Mi koji pratimo što se događa u Europi, već smo u 90-im godinama prošlog stoljeća, a i prije, saznali zašto narodi Europe nikada ne smiju saznati zašto i čemu Europska Unija. Ako narodi Europe ne budu htjeli dići ruku za takav Ustav, dići će ruke njihove nove vlasničke i političko-finansijske strukture koje su već unutar tog projekta, jer one neće moći održavati svoju vlast bez političko-finansijske elite i centara moći, odnosno onih koji upravljaju EU, koji upravljaju narodima u Europi.

◎ Jeste li Vi osobno za ili protiv ulaska Hrvatske u EU?

Ovdje nije problem jesam li ja za ulazak ili neulazak Hrvatske u EU, nego je važniji problem što mi značimo za Europu kao proizvođači i kao potrošači. Beznačajni smo kada je u pitanju proizvodnja, jer mi ništa ne proizvodimo, pa nam 460 milijuna potrošača ne znači ništa, jer mi ionako nemamo vanjsko tržište, jer to vanjsko tržište nije prihvatilo i ono malo naše proizvodnje s naslova strukture troškova. Znači, nama je nedostupno europsko tržište. Zbog kojih bi onda razloga imali potrebu ući na to tržište ili taj novi oblik organizacije, nove ekonomске geografije ili nove geografske ekonomije? Međutim, i da nas večeras prime u EU, postavlja se pitanje: što sad? Europa je nama onemogućila svoje tržište s naslova takozvane konkurentnosti. Mi ne proizvodimo nešto što bi bilo konkurentno njima, a ono što izvozimo, izvozimo ispod cijene troškova repromaterijala. Čak i cijena rada nije u to uključena. Isto tako, mi moramo biti svjesni toga da je Europa već ušla u Hrvatsku, uzela nam naše tržište za svoje proizvode. Znači, mi smo već debelo u Europi. Uvozni lobi je u kontekstu političko-finansijske elite ili u njihovoj funkciji preferirao uvoz svega jer se tvrdi da Europa bolje zna i bolje proizvodi od nas, pa mi prema njihovu mišljenju ne trebamo ništa ni proizvoditi, pa ispada da ne trebamo ništa ni misliti, pa ni raditi. Ako oni bolje proizvode, onda sigurno bolje proizvode za sebe, ako misle bolje, onda sigurno misle bolje za sebe, ali ne i za nas. To još nitko kod nas nije razumio. Na taj način smo nasjeli, pa smo im predali i domaće tržište. U Hrvatskoj danas govorimo o takozvanom hrvatskom gospodarstvu, gospodarstvu koje nema ni međunarodnog tržišta, ali je, naglašavam, izgubilo i svoje domaće tržište. Takva ekonomija i takva država ne mogu opstati i ne mogu postojati kao subjekt civilizacije, i mi ne možemo biti članica Europe u kojoj se odlučuje o tome kakva prava i kakve obveze ima sram jednog kluba koji se zove Europska Unija, kao rezultat projekta moćnih država, a ne, opet ponavljam, nikakve zajednice. Znači, mali

i slabiji u tom projektu gube već danas. Primjera radi, neke zemlje koje nisu ušle u eurozonu su u daleko boljem gospodarskom i svakom drugom položaju, najviše u smislu boljeg i kvalitetnijeg života, nego one druge koje su ušle u to bajno društvo moćnih. Onoga trenutka kada Hrvatska postane članica EU, bilo da mi iznutra iznudimo naše članstvo, kao što se to događa, bilo da nas oni silom uvuku u svoje društvo, izvršit će se sasvim sigurno devalvacija kune, do one mjere kada će cijena našega rada i svega ovoga što imamo biti u jednom bezvrijednom stanju. Prema tome, nas tek čeka ono što nitko ne sluti. Zato oni koji zagovaraju što brži ulazak u EU ovako nespremni, otvaraju cijeli niz pitanja da bi prikrili sve ono što se dogodilo. Zato što malo proizvodimo, morat ćemo se suočiti s tim da ćemo i malo trošiti. Trošenje neće biti moguće kao do sada, jer u tom momentu nastupit će takozvana neoliberalna eutanasija. Praznili su nam mozak i punili trbuh na kredit, uvlačeći nas u kartično zaduživanje. Ulazimo u vrijeme okolnosti u kojima će nam prazniti trbuh, ali mozak neće imati čime reagirati. Nas očekuje susret naše svijesti s vlastitom stvarnošću, povodom takve budućnosti. S naslova prošlosti hrvatske političke strukture su s jeftinom prodajom banaka predale 143 milijarde kuna depozita i štednih uloga u ruke novih vlasnika.

S naslova prošlosti, ti isti novi vlasnici također raspolažu s našim bivšim deviznim rezervama, koje se danas zovu međunarodne pričuve. I to je s druge strane granica. Radi se o negdje oko 56 milijardi kuna. Dalje, 12 milijardi kuna mirovinskih fondova također je na raspolaganju stranim bankama i one to nama prodaju po daleko većoj cijeni od one po kojoj smo ih mi njima predali. Isto je i s 13 milijardi kuna investicijskih fondova koji su sada također u vlasništvu stranih banaka, odnosno njima na raspolaganju, jer se saznao da mi ničim ne znamo upravljati, jer je kapacitet upravljanja društvom ispod svakog diverziteta problema jedne odgovorne države (pa i s 224 milijarde kuna s naslova prošlosti). Nama je država trebala da organiziramo proizvodnju života, a ne da bude u funkciji tuđih interesa u Hrvatskoj.

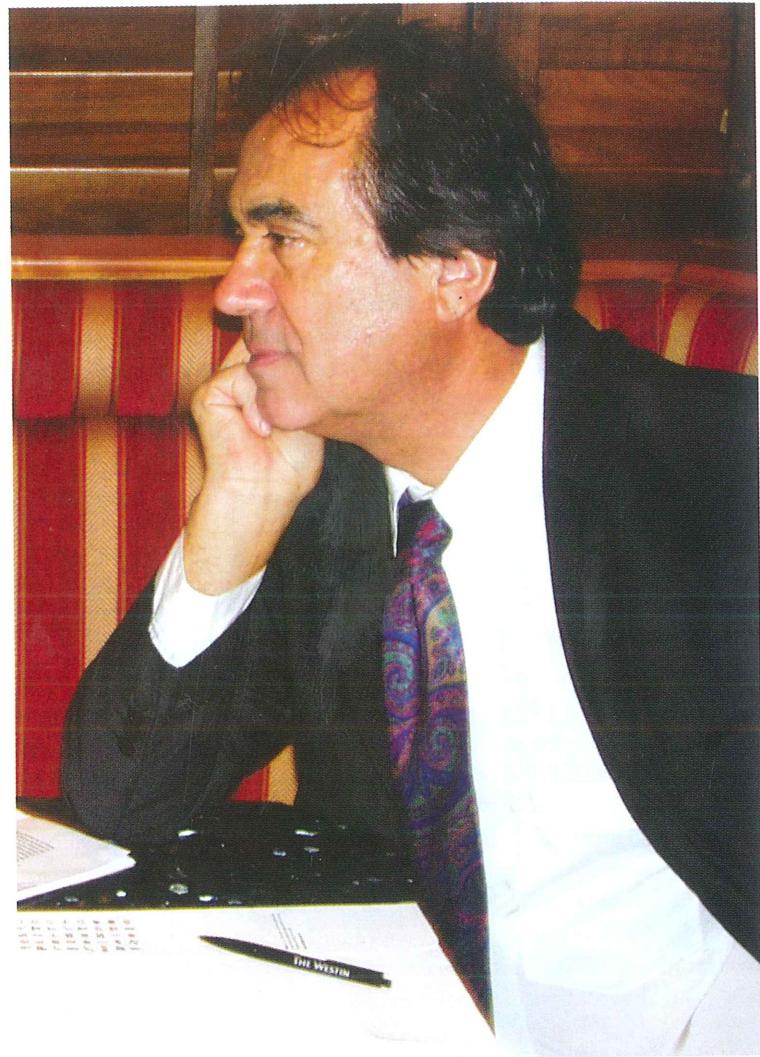
◎ Jeste li Vi, dakle, za ili protiv ulaska Hrvatske u EU?

Svi mi svjesni smo činjenice da je hrvatska kultura i civilizacija bila prije Europe u Europi. Zaključno, kad inzistirate na odgovoru, mi smo već odavno u Europi. Zato me čude nekakvi pregovarači o ulasku u Europu. O čemu oni uopće pregovaraju? To je za hrvatski narod mistika, ali i veliki trošak.

◎ Zašto nitko od hrvatskih političara nije konzultirao stručnjake poput Vas, gospodine Kuliću, da bi se izbjegle ovakve strašne posljedice pogrešnog modela pretvorbe i privatizacije?

Nije točno da nismo ništa rekli. U knjizi «Kritičko-teorijski osvrt na ekonom-ske i političke strukture nove Europe» (op. ur. autora Slavka Kulića), od prije 20 godina napisano je da europske direktive traže izvodače, a ne pregovarače. Danas se opet javno laže da se pregovara s Europskom Unijom. S Europskom Unijom ne pregovaramo. Opet se laže, jer direktive ne traže pregovarače, već one koji će izvršiti zadano. Oni nas zovu da vide jesmo razumjeli to što mi trebamo učiniti.

Direktive ne obvezuju članice Europske Unije, osim ako njihovi parlamenti to ne prihvate. Kad prihvate, onda da. Međutim, ono što je važno jest to da su odluke Europskog parlamenta i Europske komisije uvjetovane i ultimativne za sve one koji imaju potrebu ući u taj klub. Mi to još nismo razumjeli. Znači, ako Vam netko pokuša reći da na to nismo upozoravali, taj Vam laže, jer mi znanstvenici smo ih na to upozorili još prije 20 godina.

◎ Kako to da te činjenice nisu uzete u obzir?

Moj mozak to ne zna. U knjizi «Nužnost rekonstitucije hrvatskog društva i države» (op. ur. autora Slavka Kulića) istaknuo sam kako je još nepotpuno definirana hrvatska politička vlast tražila znanstveno mišljenje o takozvanoj koncepciji opstanka i razvoja života u Republici Hrvatskoj. Ova knjiga je nastala 1993. godine. U njoj je jasno rečeno da su i država i društvo pogrešno postavljeni, jer je Ustav trebao biti vrijednosno-socijalni, a ne vrijednosno-politički akt. Međutim, do dana današnjega, unatoč svim saznanjima, NIŠTA se nije promijenilo. Tako da sam došao u obvezu prema narodu ovoga prostora da napišem knjigu o nužnosti rekonstitucije hrvatskog društva i države. Knjiga je izašla 1998. godine. Ni to nije bilo prihvaćeno. Dolazimo u okolnosti u kojima je organizirano neznanje jače od svakoga znanja. Izgleda kao da je to sudbina naroda ovoga prostora. Hrvatskom narodu i narodima koji žive skupa u zajednici s hrvatskim to nije bilo nužno. Nije bio problem u tome jesmo li mi znali ili nismo znali, nego to što smo mi iz znanosti znali, javno smo priopćavali i to je pravilo nerед u tom njihovu kratkoumlju, u njihovim kratkoročnim interesima. Da smo imali koncepciju pretvorbe i privatizacije, onda ne bi bilo pljačke stoljeća. Prema tome, oni su odbacili onoga tko misli dublji horizont, a mi u znanosti moramo misliti u horizont kao samosvijest naroda, horizont naroda. Mi u znanosti zalagali smo se za stvaranje novih i

dodanih vrijednosti pomoću onoga što se zateklo. Mi smo morali misliti taj dugi horizont u interesu većine. Međutim, to što smo mi mislili u interesu većine, ta politička struktura je odbacila. Mi smo samim time što smo promišljali o tome i znali kako oni trebaju postupiti, pravili nered u njihovu već čvrstom redu, u beskonceptijskom stanju. Pretvorba i privatizacija nisu slučajno nezakonite. Tako se htjelo. Mi koji smo htjeli drukčije, mi smo njima samo smetali, ili su nas omalovažili jer nas nisu mogli osporavati. Njihov um nije pitao za moral. Po osnovnim znanjima iz neurologije, um i nema nikakvu vezu s moralom, ako moral ne pita za uporabu uma, ili ako um ne posegne za moralom. Postavlja se pitanje: kakve kulturne i materijalne posljedice imaju takve odluke tih ljudi koji ih donose, za narode kojih se njihove odluke tiču? Prema tome, mi koji smo drukčije znali, mi smo njima pravili nered u tom njihovu vrlo kriminaliziranom redu, jer su se oni za to odlučili. Ovih dana čujem podatke o 35 milijuna dolara, 25 milijuna dolara na ceduljicama, koje je narod koji je otiašao iz Hrvatske dao za Domovinski rat. Ispada da je taj novac dao ljudima koji su vodili privatni rat, pomoću privatne države, zbog privatnog prisvajanja.

⦿ Kako Vi komentirate odluku državnog vrha da je 30. rujna ove godine prestao trajati Zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije?

Taj zakon nije slučajno nestao sa scene, jer se priprema ubrzana privatizacija, bez razdjelnice s beskonceptijskom privatizacijom. Mi smo ponovno upozoravali na ono što je preostalo, posebno kada je u pitanju energetsko jezgro, mislim na HEP, INU, Hrvatske vode, Hrvatske šume, znači na ono što ne smije ni slučajno doći pod mozgove i um onih koji su do sada odlučivali o tome. Znači moramo napraviti neku razdjelnicu i ovo koncipirati u smislu dubljeg horizonta. Ako nam i to razbiju (energetsko jezgro) i to kriminaliziraju, primite na znanje Vi i ova javnost, da pada iluzija da smo društvo i država. Znači, otvara se pitanje je li mi uopće možemo biti država, kao subjekt civilizacije, u okolnostima kriminalizacije sadržaja onoga što ovaj prostor u sebi ima u ljudima, izvorima i dobrima..

⦿ Po izvještajima ozbiljnih istraživanja Hrvatska je još 1990. bila među prve tri-četiri tranzicijske zemlje po stupnju njezina razvoja u odnosu na razdoblje socijalizma, pet godina kasnije pali smo na peto-šesto mjesto, što zbog rata, što zbog drugih okolnosti, 2000. godine padamo na deveto mjesto, a 2003. godine nalazimo se na dvanaestom ili trinaestom mjestu. Vlade se izmjenjuju, a situacija ostaje ista i čini se bezizlazna. Nikako da se na političkoj sceni pojavi osviještena struktura političara koji bi uistinu imali suvislu razvojnu politiku i pravi program. Prepoznajete li Vi potencijal u nekome od naših političkih vođa i što mislite o našoj razvojnoj politici?

Razvojne politike nema. Razvojna politika proizlazi iz sustava socijalnih odnosa, a sustav socijalnih odnosa proizlazi iz koncepcije i strategije o opstanku i razvoju života. Nitko u ovoj stvarnosti ne misli Hrvatsku kao subjekt kulture i subjekt civilizacije. Nitko ne misli život u ovom prostoru. Umjesto koraka naprijed, ili kvantnog skoka naprijed, mi smo doživjeli, zbog kriminalizacije kapitala, pad unatrag. Pad unatrag je najteži pad. Ovo o čemu Vi gorovite, da smo s trećeg mjeseta pali na dvanaesto ili trinaesto mjesto, znači da mi i dalje klizimo u nepovrat, jer prodaja ili rasprodaja strancima sadržaja ove stvarnosti, govori da se ova stvarnost brzo prazni.

Mozgovi koji odlučuju i donose odluke o pražnjenju toga prostora i njegove finansijske akumulacije, znači s naslova onoga što smo predali iz prošlosti, one 224 milijarde dolara, i dalje donose odluke o prodaji budućnosti. Prodaja

budućnosti za sada se može očitovati kroz takozvanih 12 milijardi dolara stranih ulaganja. To nisu strana ulaganja, to je kupnja hrvatske budućnosti. Mozgovi koji su donosili odluke o predaji prošlosti, oni nam sada prodaju budućnost.

Znači, 12 milijardi dolara investicija nisu strane investicije u Hrvatskoj, već je to kupnja onoga što im donosi profit. Primjera radi, Deutsche Telekom u Njemačkoj ostvaruje dobit od 3 do 4% godišnje. U Hrvatskoj i do 30%. Na procesu majmunizacije hrvatske stvarnosti ostvaruju veliki profit.

Jer to što mi razgovaramo uz pomoć tri-četiri mobitela dnevno, nema nikakve veze sa stvaranjem novih i dodanih vrijednosti, nema nikakve veze s pitanjem i upitnošću opstanka i razvoja života u ovom prostoru. Koncepcije razvoja nema, jer Hrvatsku nitko ne misli kao subjekt kulture da postane subjekt civilizacije, da nas svijet cijeni prema onome što ćemo svjetu pridonositi u kulturnom i materijalnom smislu, a ne u onom smislu što ćemo od svijeta proziti. To je jedno od ključnih pitanja koje se tiče problema koje u Hrvatskoj do sada nitko nije mislio. Nedavno smo na HTV-u čuli da je u Hrvatskoj 12 milijardi dolara stranih investicija. Znači, i sredstva javnog priopćavanja lažu, varaju, prikrivaju istinu, prave bolje stanje od onog kakvo uistinu jest. U načelu, ni tisak više nije hrvatski, kao što to nisu ni banke.

Bojim se da je i vlast u Hrvatskoj sve manje hrvatska, da radi sve manje u interesu hrvatskog naroda i da se pretvara u servis - mislim ovdje na političko-finansijsku elitu - države privatnih vlasnika, umjesto države radnika i naroda. To su ključne stvari o kojima se narod ovog prostora mora svakodnevno informirati, kako ne bismo nestali kao subjekt kulture, jer nam je i to upitno, jer proces asimilacije je na pomolu.

⦿ Svi smo mi kao narod, u međuvremenu svjedočili raznim oblicima pljački, nepotizma, ratnog profiterstva, formiranja 200 bogatih obitelji i siromašenja naroda. Danas s razočaranjem i rezignacijom gledamo na put naše države prema europskim i svjetskim integracijama, a naši branitelji, zanemareni, odlaze u nepovrat... Monetarna stabilnost kao jedini tračak svjetlosti nije rezultirala motivacijom za ulazak u razvojnu fazu našeg gospodarstva. Sve države raspravljaju o koraku iza neoliberalizma i stručnjaci kažu da je skandinavski razvojni model najbolji, jer je i socijalno i ekonomski najprihvatljiviji. Zar je tako teško sastaviti pobjedonosan plan za sve nas ili kopirati neki od stranih – uspešnih političko-gospodarskih modela?

Hrvatska stvarnost traži da svoj način proizvodnje života dovede do toga modela. Ali, hrvatska stvarnost ne može na sebe, zbog sebe, iz sebe, u smislu Spinoze, primiti ničiji model, jer mi pripadamo specifičnom kulturnom obrascu, s, doduše, vrlo kvalitetnim prirodnim i proizvodnim prostorom. Međutim, ono što bi javnosti trebalo reći i skrenuti pažnju, iako je to parcijalno i dosad bilo rečeno u ovih 16 godina, je to da je stabilizacijski program utjecao na stabilizaciju obnalažanja vlasti u Republici Hrvatskoj 1993. godine. Taj dokument je imao svoju važnost možda godinu dana. On i danas pretenciozno pokušava zamijeniti nepostojanje koncepcije, strategije i sustava socijalnih i gospodarskih odnosa, ali potpuno neuspješno. Mi do dana današnjega nemamo toga temeljnog razvojnog dokumenta, oko kojega bi trebalo sve ljudske, materijalne i energetske resurse usmjeriti u smislu koncepcije opstanka i razvoja života, u smislu da je koncepcija dalekosežno odmjeravanje onoga što mi jesmo danas u odnosu na ono čemu mi težimo. Strategija je živa dijalektička disciplina, proces materijalizacije onoga što je društvo ili za što se društvo opredijelilo. Međutim, mi do dana današnjega te koncepcije nemamo. Niti znamo što jesmo, niti znamo čemu težimo. U tim okolnostima

društvena energija se troši, rasipa, od energije uma do električne energije, od naftnih derivata do svega onoga što trošimo, a da nam ne daje nikakva postignuća u smislu poželjnog kretanja društva. Ono što mi danas razumijevamo i govorimo o nečemu što je napredak jest napredovanje prema onome čemu država teži, ostvarivanju društveno odabranih ciljeva. Mi tog konsenzusa o jednom takvom dokumentu nemamo ni nakon 16 godina.

➲ Zašto?

Upravo zbog toga što Hrvatska još uvijek nije politički konstituirana i mi ne možemo nikakav dokument donijeti o tome hoćemo li prakticirati anglosaksonski tip kapitalizma, individualni tip kapitalizma ili pro-europski tip, onaj o kojem govorimo. Mi pričamo priču da ćemo ući u Europsku Uniju, a hrvatska stvarnost je pod snažnim utjecajima proameričkog, individualnog tipa kapitalizma. Ja nemam ništa protiv da se opredijelimo, ali za jedan ili za drugi model.

Mi do dana današnjega nemamo to unutarnje samoodređenje niti jedno takvo jasno međunarodno opredjeljenje. Kad nas svijet vrednuje, kad nas svijet promatra, kad nas svijet prosuđuje, on zna za to. Međutim, narod ovog prostora ne zna za to, jer političko-financijska elita je još uvijek u funkciji svojih kratkoročnih interesa, a ne interesa naroda. To se mora jasno reći.

Prema tome, rješavanje pitanja stabilnosti vlasti, tako deformirane financijsko-političke strukture, zapravo pita je li se problem obnašanja vlasti i dalje odvija na račun desupstancijalizacije, rasprodaje onoga što još nije rasprodano. Jer njihov mozak ne može ili ne želi shvatiti činjenicu koja govori da je hrvatski prostor ograničen i da su izvori i dobra u njemu ograničeni. Jednog ćemo dana, ako se to nastavi, ostati bez ičega i bit ćemo prazna mješina. Drugi će misliti život u ovom prostoru, a ne mi. Mi nećemo možda biti ni najamni radnici u tom procesu, s onim što mislimo da znamo.

➲ Sjećajući se mudrih stihova Dantea Alighierija (*Božanstvena komedija*): "Kada nogu skrene s pravog puta, što brže hoda, to brže zaluta", pitam Vas: Imat ćete li lijeka kolektivnom stanju depresije našeg naroda (ovdje mislim na sve osim na onih 200 bogatih obitelji, ili koliko ih već ima) zbog kaosa koji vlada, naše dužničke i sluganske politike i kolektivnog života na kredit i izvan naših mogućnosti?

Pitanje traži složen odgovor. Mi smo promašili to prvo raskrižje. Umjesto koncepcije, dugoročnog opstanka razvoja života u Hrvatskoj, mi smo se opredijelili za ono što se zove beskoncepcionsko stanje u kretanju. To prvo raskrižje dalo nam je misliti kamo to vodi. Mi koji smo upozoravali da to ide pogrešnim putem i da se ovaj narod vodi pogrešno, nismo značili ništa, osim za podcjenjivanje u javnim medijima. Čak nas ni mediji nisu pratili. Ni elektronski, a ni ovi grafički koji se prikazuju kao hrvatski, a nisu hrvatski, jer je njihova zadaća ne da osvjećuju narod, nego da ga zaglupljuju s konzumerizmom svih tipova. Znači potrošnje svega, pa makar i na kartični dug. Represija koja će biti svakog dana sve veća, jer će biti sve teže podmirivati inozemne dugove, zakonito će proizvoditi depresiju. Depresija je oblik suvremene bolesti ili teško stanje pojedinca, socijalnih grupa i naroda, sve većeg broja ljudi koji su iskočili iz posla, jer kapital mijenja odnos i sastav kapitala. Umanjujući ili eliminirajući taj niskovrijednosni sastav rada, uvodeći visoki tehnički sastav kapitala, on nema milosti ni prema kome. Narodu je nametnut jedan represivan, ultimativan sustav, koji odbacuje rad koji nije u stanju pratiti kapital ili stvarati nove vrijednosti u interesu kapitala. Kapitalizam je sustav koji ide za profitom, a ne za nečijim zdravljem i ne za nečijim boljim životom. To narod ovog prostora nije razumio kada je dolazilo do tako dramatičnih i radikalnih promjena društveno-političkog uređenja.

Poslije depresijajavljaju se neuroze, psihoze i da ne govorim dalje. Shizofrenija ne mora biti posljedica toga, međutim, kada čitam u tisku da je 900 ljudi i ove godine izvršilo samoubojstvo i ako 85% mladih ljudi kaže da bi istog trenutka otislo u inozemstvo, kad bi mogli, upućuje na jedan veliki animozitet mladih ljudi na tu političku strukturu i na one koji tako vode našu državu.

Međutim, oni tu ne mogu ništa napraviti i njima je suđeno da žive u depresivnom stanju i da svoje razvojne potencijale rasipaju u ništa ili da postoje u propadanju ili da pristanemo na propadanje kao oblik postojanja.

Postavlja se pitanje zašto sve veći broj ljudi izbjegava uopće bilo kakve izvore? Zašto je sve veći broj ljudi isključen iz procesa rada? Zašto je sve veći broj ljudi isključen iz javnog života? Zašto se sve svodi ne na ovih Vaših 200 bogatih obitelji, već na nekim tridesetak obitelji koje raspolažu s više od 70% bogatstva u Hrvatskoj. Koncentracija zatečenog kapitala bez znanja i bez rada, na što sam upozoravao bezbroj puta, i dalje ostaje pogrešno koncentrirana.

Otvara se pitanje onoga što se kod nas događa, da interpersonalni savez ili globalizacijska interpersonalna struktura ima savez u našoj političko-financijskoj strukturi i našim oportunistima u znanosti, u gospodarstvu, u svim porama društva, što zapravo ovu stvarnost osuđuje na postojanje u propa-

{globalizacija i privatizacija}

danju života. Nije slučajno što svi oblici života i dalje u Hrvatskoj nestaju. I biljni i životinjski, pa i ljudski. Um ljudi koji donose odluke nema nikakve veze s moralom i oni su u funkciji adaptacije i modifikacije da ostvare isključivo svoj interes.

⦿ Možemo li reći da su to neprijatelji unutar našega hrvatskog naroda?

Možete to zvati kako god hoćete, međutim to je ono što je nas i ovu našu stvarnost u ovako kvalitetnom prirodnom prostoru usporilo da svoj prinos i doprinos Evropi i svijetu damo iz sebe, jer narod ovoga prostora smatra da još uvijek nije aberiran. Problem aberacije svodi se na to da narod ovog prostora još nije izgubio razboritost razmišljanja i odgovornost ponašanja spram budućih potomaka. Ako i dalje nastavimo isplaćivati mirovine i plaće državnih službenika, i ovo što nazivamo plaćama, uz rasprodaju i nova zaduživanja, moramo biti svjesni da na taj način svojim potomcima jedemo budućnost. To se u medicini zove proces autodigestije ili samoprobave. To je tragično ne osvijestiti. Ono što se ovdje do sada događalo, u kolaboraciji crkvene i svjetovne vlasti u 21. stoljeću, ne sliči ni na što što se dogodilo u prošlosti. Ja nemam više niti jedne riječi primjedbe, ni crkvenoj ni svjetovnoj vlasti, ali imam primjedbe znanstvenoj zajednici koja je odšutjela ono o čemu je trebala govoriti. Mi bismo trebali biti samosvijest toga naroda, koji od nas očekuje da interveniramo u svijest naroda ovoga prostora, ako narod sam sebe gura u nesreću ili ako narod netko drugi gura u nesreću. U oba slučaja znanstvena zajednica nije reagirala osim časnih moralnih pojedinaca.

⦿ Govorili smo o depresiji kao padu društva samog u sebe na individualno i kolektivnoj razini... Kolektivno stanje sreće, pak, stvara jednu homogenost i otvorenost. Smatrate li da hrvatski narod trenutačno nema dovoljno homogenosti i da smo razjedinjeni?

To nije slučajno. Zašto? Upravo zbog toga što centri moći imaju saveznike (podanici i oportunisti) u hrvatskoj stvarnosti, u smislu takozvanih centripetalnih sila. Djelujemo od sebe spram svijeta. Hrvatska je globalizirana, ona se ne globalizira i to zahvaljujući djelovanju tih takozvanih centripetalnih sila, koje djeluju od onoga što bi trebalo biti zajedničko prema privatnom interesu. Postavlja se pitanje koje sile djeluju na rastrojstvo toga tradicionalnog, socijalnog i nacionalnog bića. To su te centripetalne sile. Saveznik u tim centripetalnim silama centrima moći su političko-finansijska elita i oportunisti u svim segmentima društva. Neobrazovani i siromašni narodi su podložniji manipulaciji (neizdvajanje sredstava za obrazovanje odraslih).

⦿ Spomenuli ste znanstvenike. Zanima me Vaše mišljenje o situaciji kada povjesničari izdaju knjige i udžbenike i u njima svatko na drugačiji način piše o našoj suvremenoj povijesti. Ne mogu se usuglasiti oko osnovnih činjenica, kao recimo uloge Tita ili Tuđmana u našoj nedavnoj povijesti. Što ćemo u budućnosti učiti našu djecu?

To nije slučajno. Postoji tisuće knjiga i možda će još tisuću autora napisati još tisuću knjiga o nekoj povijesti. Nije povijest ono što su oni napisali. Povijest je ono što se dogodilo, a ne ono što su napisali. Nitko od njih nije išao, prosudjujući i pišući povijest, s naslova povijesnosti, kritike povijesti, znači, kritike onog što se dogodilo. Mi nismo sposobni suočiti se s problemima svoga vremena. Nismo sposobni suočiti se s vlastitim stvarnošću, s vlastitim pojavama i promjenama u vremenu u kojem živimo, što znači da nismo emocionalno zreli za svoju vrstu. To upozorava da za opstanak ovog naroda ne možemo

više osuđivati bilo koga u Europi, osim ako nismo razumjeli način spašavanja svoga opstanka. Mi do dana današnjega ne znamo što je dobro, a što loše. Prema tome, sve ono što je napisano vrijedi kao neka povijest, ali nama nedostaje povijesnost, kritika onoga što se dogodilo od 1102. godine do danas, jer je hrvatski narod u sukobu s drugim narodima uvijek doživljavao redukciju svog životnog prostora. Danas više nemamo nacionalnu homogenizaciju. Globalizacija je proces koji potire sve što je tradicionalno, socijalno i što je nacionalno. Ona traži ono što je tobože internacionalno, a internacionalan je samo interes. Jedini interes je ono što je zajedničko, ma bilo na čiji trošak.

⦿ Molim Vas da u kratkim crtama komentirate hrvatski oblik neoliberalizma koji je sam po sebi vrlo specifičan; kapitalu je, kao što še rekli, dana velika sloboda, došli su strani otimači ili strane investicije, nazovimo to kako hoćemo, banke su nam preuzete, određene multinacionalne kompanije koje kod nas posluju bogatije su od države u kojoj posluju, a država nije odigrala ulogu koju je trebala odigrati. Vlast je sama sebi svrha, rijetko tko govorí o narodu. Postoje samo, kako naš narod slikovito kaže, oni koji su "legli" na novac i dijele ga svojim rođacima i prijateljima kroz razne poslove. Što Vi mislite o svemu tome?

Političko-financijska elita Republike Hrvatske je od samog početka prihvatala neoliberalizam, odnosno socijal-darvinizam, gledajući svoje kratkoročne interese u tom procesu, a ne interesu naroda. Taj problem promjene dva temeljna principa, liberalnog u neoliberalni princip, jest da umjesto prvog principa liberalne doktrine, slobode kretanja kapitala i rada, danas imamo vulgarnu, ultimativnu slobodu kretanja kapitala, ali bez slobode kretanja rada. To moramo duboko razumjeti. Tek ćemo zapravo u budućnosti doživjeti posljedice eliminacije rada s naslova interesa kapitala. Drugi princip promjene je da umjesto sustava financiranja, investicija u Hrvatsku ili neku drugu državu od strane centara moći, mi imamo sustav zaduživanja. Zašto? Jer taj drugi princip neoliberalizma ide na ostvarivanje profita i dobiti svim sredstvima, kroz preraspodjelu, a ne stvaranjem novih i dodanih vrijednosti, preraspodjelom svih izvora, dobara, čak i prostora. Četvrti svjetski rat vodi se za izvore i dobra koja se nalaze na tom prostoru. Mi nismo razumjeli taj problem transformacije toga takozvanog radikalnog, brutalnog, ultimativnog kapitalizma. Otkuda našim vodećim političkim ličnostima prostor političke slobode da komuniciraju s najradikalijim režimima u svijetu, koji su već omraženi u svijetu zbog svog radikalizma i nasilja spram svijeta. Mislim tu i na Blaira i Busha i druge vodeće tih imperialnih zemalja, koje svoje bogaćenje svim sredstvima ostvaruju kroz nasilnu preraspodjelu svega.

⦿ Danas se govorí o izgubljenoj generaciji mladih ljudi rođenih od 1965. do 1975. godine, hrvatskih intelektualaca, koji su odgajani u duhu najviših obrazovnih vrijednosti, a danas su prisiljeni prilagođavati se nemoralnom socijal – darvinizmu. Za razliku od spomenute generacije, današnji mlađi ljudi više ne teže toliko obrazovanju, žele se što prije osamostaliti i važan im je samo novac, a ne znanje. Kako Vi gledate na taj problem?

Ovo što se danas događa kod nas u sustavu socijalnog obrazovanja spada u destruktivnu antropologiju. Prihvatanje Bolonjske deklaracije nije ništa drugo nego brže prihvatanje adaptacije i modifikacije na okolnosti u kojima jesu. Tako da brži, drskiji, vulgarniji, ostvaruju svoje interese na račun drugih. Bolonjsku deklaraciju ima se smatrati destruktivnom antropologijom. Što bržim prilagođavanjem radi ostvarivanja svojih osobnih interesa, na račun općih interesa. Taj proces takvog obrazovanja govorí o upotrebljivosti

vrlo malog broja ljudi u odnosu na ultimativni kapitalizam u smislu da se traže samo Homo optimusi - ljudi koji će ne birajući sredstva ostvarivati interes za sebe ili za svoju korporaciju.

⦿ Slažete li se da se danas više govori o vještinama nego o znanju?

Upravo zbog toga što se ekonomska znanost otuđila od misaono-spoznačnog procesa stvaranja novih i dodanih vrijednosti i otišla u vještina prometovanja tuđim vrijednostima radi ostvarivanja razlika u cjeni. To nema nikakve veze sa znanošću. To je vještina. Vještina nije znanost. Mi smo napustili znanost, posebno u polju materijalnih odnosa, a pripadamo civilizaciji materijalne kulture. Sve manje znamo stvarati ono što hoćemo trošiti. Nama će potrošnja sasvim sigurno biti uskraćena s naslova onoga što mi stvaramo. To će biti naša sudbina, ako to ne osvijestimo.

⦿ Stephen B. Young u knjizi «*Moralni kapitalizam*» bavi se mogućim pomirenjem privatnih interesa i javnog dobra u zadanoj paradigmi globalne ekonomije i na tragu univerzalnih CRT (CAUX ROUND TABLE – mreža najutjecajnijih globalnih industrijskih lidera) načela društveno-odgovornog poduzetništva. Korupcijski i socijal-darvinistički orientirani kapitalizam koji je istodobno brutalan i neodgovoran, ne može uroditи blagostanjem, već samo nelagodom i nemirima koji će izbijati diljem svijeta. Vjerujete li u profesionalnu i etičku odgovornost svjetskih moćnika, tzv. "junaka našeg doba", kako ih je nedavno u emisiji HTV-a "Lica nacije" nazvao profesor dr. sc. Vjeran Katunarić?

Ti moćni i političko-finansijska elita dokazali su da nemaju nikakvog morala, jer kulturni mem profita zakonito isključuje moralnost. Nema moralnog kapitalizma, iako naš Predsjednik Republike kaže da je za moralni kapitalizam. Znači on je za ono što ne postoji. Šteta. Znam da je u svom promišljanju o kapitalizmu primarno mislio na moralnost koje nema. Kulturni mem profita isključuje kulturni mem morala. Mi moramo znati što hoćemo od sebe, ali i od drugih.

⦿ Govori se da će korporacije donijeti zakone kojima će postati društveno odgovornije. Koliko Vi vjerujete u to, znajući da one gledaju samo svoje interese?

Poznavajući klasičan kapitalizam, ovaj suvremeni takozvani kognitivni kapitalizam govori da je klasični kapitalizam eksplorirao naše tijelo, naše mišiće. Poluga načina proizvodnje života i profita je premještena s mišića na mozak. Kognitivni kapitalizam višestruko eksplorira naš mozak nego što to mi uopće znamo. Tim više, što od nas traži da se još u osnovnoj, srednjoj i čak visokoj školi pripremamo da ga možemo bolje služiti, da nas on dublje predujmljuje od onoga koji je danas u stanju predujmiti. Zaključno, tragično je ne znati da moralni kapitalizam ne postoji.

⦿ Smatrate li da neke visoke škole za menadžment odgajaju mlade lude da budu upravo takvi – prilagodljivi nemoralnom kapitalizmu?

One njih ne odgajaju, one ih pripremaju za darvinističku borbu, ali bez moralnosti, koja nema nikakve veze s kulturnim memom profita. Oni uče

kako doći do profita svim sredstvima. Više znaju o tome da budu drskiji, ultimativniji, brži i da postignu profit nego o bilo čemu drugom, jer je postizanje profita temeljni kriterij njihove ocjene i njihove nagrade. Taj takozvani kvantni menadžment ide za tim da na tržištima uzme što može s naslova razlike u poziciji moći. Svi odnosi koje danas imamo su posljedica djelovanja prava jačih. Slabiji to ili prihvate ili ih nema, bilo da se radi o vojnoj moći, materijalnoj, finansijskoj, simboličkoj moći (sustavu). Bush kaže: "Ili se pokorite ili ćeće umrijeti." Svijetu je dana jasna poruka iz jednog jedinog centra monopola moći. Ako se s tim centrom monopola moći i jednom takvom ličnošću koja svijetu ultimativno nudi "ili ćeće umrijeti ili se pokoriti", sastaju

predsjednici Republike i Vlade bez međusobnog znanja, tada moj mozak ne zna odgovoriti što mi to imamo zajedničko s njima.

◎ Do koje mjere su globalizacijski procesi transparentni i dvostruki i do koje mjere je civilno društvo uopće dostojava oporba globalistima i kao takva u mogućnosti nadzora i prijekora moćnika u slučaju nedostatka njihove društvene odgovornosti?

Globalizacijski procesi djeluju s naslova atraktičkih sila, a repulzijske sile pokušavaju pružiti otpor svim sredstvima, iz očaja. To se zove terorizam. Globalizacija je mutan, netransparentan pojam. Jednog trenutka nudi akulturaciju, drugi put dominaciju, treći put decentralizaciju, četvrti put liberalizaciju, peti put nudi privatizaciju, itd. Mi nismo razumjeli doktrinu onih koji su taj proces globalizacije svijetu ponudili po sustavu prihvatile to, bit će svima dobro. Na to sam već davno upozorio rekavši da je globalizacijska magla gušća od one Radićeve, iz koje su se guske uspjele vratiti. Nisam siguran da će se iz ove mogle itko vratiti.

◎ Je li po Vašem mišljenju civilno društvo doista jedini put preusmjeravanja globalizacije od ciljeva bogatih i moćnih na ciljeve naroda, kako smatraju neki stručnjaci, uključujući i Chomskog?

Civilno društvo je samo po sebi periferno društvo. Ono je periferija centra.

Svi centri su opstali na račun periferije. Iluzija je očekivati bilo što od takozvanog civilnog društva koje je razvlašteno i razoružano, jer nema ni oružja ni sredstava. Ono nije ništa drugo do vapaja žednog u pustinji. Za očekivati je promišljanje novog oblika civilizacijskog ustroja, jer oblici nasilja koji su svijetu ponuđeni kao oblik razvoja ne daju razvoj. Svijet je nasilno ustrojen. Periferija nestaje na račun centra. Mali narodi nestaju na račun velikih upravo s naslova ultimativnog djelovanja kapitala koji određuje sve nižu cijenu rada. Taj problem globalnog kapitalizma proizlazi ili stvara neoliberalnu eutanaziju. On uskraćuje zdravlje, hranu, doprinose za obrazovanje, sve ono što se do sada zvalo socijalnim problemom, koje je mislila takozvana demokratska ili socijalna država. To sve nestaje. Ta neoliberalna eutanazija se već pojavljuje na širokoj fronti uskraćivanja svega onoga što je narodu i radniku bilo dostupno, pa makar i na ovaj način kako je to bilo. Neoliberalnu eutanaziju treba shvatiti kao uskraćivanje onoga što se do sada imalo u sadržaju života, pa čak i s naslova ljudskih prava. Sve veći broj ljudi će biti isključivan iz procesa rada, sve veći broj ljudi će na taj način biti isključen iz života. Sve veći broj ljudi će biti i bolesniji i gladniji. Sve je to ono što nam zapravo globalizacija kao proces kodifikacije principa prava jačeg nudi u neposrednoj budućnosti.

◎ Što je sa sindikatima. Vjerujete li u njihovu snagu?

Što se tiče sindikata, ako mislite na sindikate kod nas i u načelu, sindikati u Americi surađuju s kapitalom, održavaju mir i red, dajući radnicima jedan dio profita jer to sindikati znaju iščupati. Međutim, sindikati kod nas su zapravo ništa drugo nego čisti paraziti ili ako hoćete, sindikati su kod nas oni koji misle da rade i oni koji su zaposleni, a ne stvaraju ništa. Znači

mi smo pristali da imamo 755 predsjednika sindikata, a od sindikata ni "s". S takvim sindikatima mi nemamo mogućnosti utjecaja da se zaštite ovako grubo narušeni interesi rada u odnosu na domaće ili strane vlasnike.

◎ Kad smo komentirali civilno društvo, iz Vaših sam riječi zaključila da nemoćnici ne mogu biti oporba moćima.

Oni čak nisu na razini takozvanog organiziranog repulzijskog otpora sili i centrima moći, jer oni nemaju prepostavke za to, jer su lišeni i sredstava za rad i lišeni su sredstava fizičke sile. Oni postoje, oni se toleriraju i financiraju. Ali, to je samo stvaranje dojma da to što se radi pomaže produžavanju opstanka u propadanju.

◎ Kako komentirate prodaju do jučer našega nacionalnog ponosa – Plive Barru?

Pliva nije prodana sada. Pretpostavljam da Vi to dobro znate, Pliva je prodana već odavno. Ona već odavno nije hrvatska. To je bila jedina proizvodna organizacija u bivšoj Jugoslaviji koja je imala vlastitu proizvodnju utemeljenu na znanju i kojoj je u jednom trenutku i uspjelo, ali samo trenutačno, dok joj nisu oduzeli ono što je stvorila. Onoga trenutka kada je razvojni institut Plive bio diskreditiran, kada je prodano ono što se zapravo proizvelo u tom institu-

{globalizacija i privatizacija}

tu, toga trenutka Pliva je od proizvodne postala trgovačkom organizacijom. Oni koji su njom manipulirali, uz pristanak naše političko-financijske elite su vjerojatno zajedno podijelili ono što su utržili na razlici u vrijednosti dionica povodom nedavnog čina što se dogodio u Italiji. Prema tome, interesi političko-financijskih struktura, pa i ovih kapitalskih struktura i tih oportunista, da se jedna proizvodna organizacija pretvori u trgovcu, bit će sve manje trgovčka, hrvatska organizacija. Ona je sad strana trgovčka organizacija. Lijekovi su proizvod koji imaju sve manje veze sa zdravljem, a sve više s profitom. Oni koji će biti prisiljeni koristiti lijekove, oni će morati plaćati sve skuplje ono što bude tuđe, jer to tuđe može biti samo privremeno jeftinije na tržištu u potrošnji ovoga naroda. Ne moramo se nadati da će i ti generički lijekovi biti jeftiniji, jer već sada imamo dvoklasnost tih zdravstvenih lista na kojima postoje dvije vrste lijekova. Jedni koje vi morate ako hoćete ili možete kupiti i drugi koji nisu uopće dostupni, jer su jako skupi. Mi već imamo i u području zdravlja kao elementarne slobode, zdravlja kao vrijednosti i zdravlja kao funkcije, zapravo dekadenciju, deklasiranje ili klasiranje bogatih koji će moći kupiti izvorni lijek i one koji neće moći kupiti generički lijek. Prodaje se u ovom trenutku Pliva, kada za to nije bilo razloga. Zaključno, time dokazujemo da bogati mogu zaliječiti svoju bolest, jer je izlječiti ne mogu. Ovo od čega su oni bolesni to nije moguće izlječiti. To je pohlepa - najteža bolest moćnih. Oni koji neće moći kupiti generičke lijekove, njima je ostalo da umru, pa se iskazuje da ovoga trenutka ni umrijeti nije najgore. Teže je postojati u propadanju i bolesnom stanju.

⦿ Kako vjerovati farmaceutskim kompanijama koje lansiraju lijekove, koje mi s punim povjerenjem kupujemo i konzumiramo, kako bi se svako toliko obznanilo da je neki od tih lijekova opasan, pa čak i smrtonosan, kao ovaj nedavni slučaj s Voltarenom?

Od svega onoga što mi trošimo i uzimamo u sebe, od zraka, do lijekova, vode i hrane, mi sve manje znamo što uzimamo. Mi sve manje znamo što plaćamo i što to znači za našu fiziologiju biologije i još manje za ono što to znači za fiziologiju neurologije. Ako je kvaliteta onoga što uzimamo u sebe upitna, od onečišćenog zraka do GMO hrane, do lijekova o kojima apsolutno ništa ne znamo, onda se otvara to temeljno pitanje na principu čega će raditi naša fiziologija biologije i kako će ona određivati fiziologiju neurologije. Znači da nama stanje halucinacija tek slijedi.

⦿ Što mislite o Haaškom sudu i odluci da Hrvatska ne može imati status prijatelja Suda?

Sasvim sigurno je da je i Haaški sud politička institucija. To što se Hrvatska dodvorava, dokazujući sebe da je prijatelj, to se sada Hrvatskoj vratilo kao da nije ništa učinila. Ako se dogodi to da sami sebi sudimo da smo hrvatsku državu utemeljili na zločinu, da mi o tom sudimo, ako ne presudimo u korist Haaga i njihovih interesa, mi ćemo ostati s ove strane Schengenskog zida. Ako to odbijemo, opet ćemo biti protiv Haaškog suda, mi ćemo opet ostati s ove strane Schengenskog zida. Taj dio istine Hrvatskoj ne priznaje nikakvu suradnju, mada je Hrvatska, posebno politička elita, iznijela sav prljavi veš od 1991. godine do danas pred one koji to obezvrjeđuju smatrajući da hrvatska politička struktura nije dovoljno kvalitetno surađivala s njima. Ta politička struktura je itekako surađivala i stavila je čak na štetu ovoga naroda sve da dokaže tu suradnju. Nije točno da hrvatska politička elita nije surađivala, samo se ne zna u čiju će to korist sve skupa završiti. Je li na štetu hrvatskog naroda ili u korist Haaškog suda.

⦿ Naši vojnici izloženi su pogibelji u Afganistanu. Čiji je to interes?

Otvara se cijeli niz pitanja o tome u što se zapravo transformira ili reformira Ministarstvo obrane RH, odnosno HV. Ako je hrvatski prostor predan stranoj vojnoj sili na uporabu, otvara se pitanje smisla postojanja Ministarstva obrane RH, jer je ono isključivo vezano za obranu od ugroze fizičkog prostora RH. Ako je taj prostor predan stranoj vojnoj sili i s njim ta strana vojna sila raspolaže, u što se zapravo pretvara MORH? Ono što bi trebalo javnosti reći je da se ono pretvara u dvije ili tri interventne brigade čiji su zapovjednici satnija u Afganistanu, Azerbejdžanu, Iraku, Koreji, i tko zna koliko će novih ratišta biti otvoreno, i MORH sve manje ima vezu s obranom teritorija RH, a Hrvatska vojska se pretvara, bez obzira čiju uniformu nosila, u funkciju plaćeničke vojske - tko zna za čiji interes. To definitivno ne smije uopće tako završiti, međutim o tome nitko još ništa ne zna, jer hrvatski narod u to nema uvida. Politička struktura to krije od naroda.

⦿ Hrvatski narod je po svim anketama protiv ulaska u NATO, a za ulazak u EU. Zašto je narod potpuno isključen iz donošenja odluka i određivanja ciljeva naše budućnosti?

Globalizacija ima svoje institucije preko kojih ostvaruje svoje ciljeve. Prije svih to su MMF, Svjetska banka, IFC, NATO, WTO, TESS, EU, Europska banka, UN također. Je li hrvatska politička vlast dobila mandat da hrvatski narod i hrvatsko društvo i državu još u nastajanju uključuje u institucije dominacije ili institucije koje vode rat za dominaciju na našu štetu? To hrvatski narod ne zna. Ulazak u NATO ne bi trebao biti sporan, kada bi zapravo Ministarstvo obrane bilo odgovorno za obranu fizičkog teritorija RH. Međutim, Ministarstvu obrane je nametnuta i nacionalna, i socijalna, i obrambena sigurnost, što nigdje u svijetu nema, osim što to postoji u SAD-u - da se oružjem brani sve. Ulazak u NATO savez: da ili ne, ima smisla ili nema smisla, postavlja se pitanje ugroze - od koga, kojim intenzitetom, kojim oblicima, kojim sredstvima... Znači koncepcija obrane teritorija RH je derivacija koncepcije razvojne, političke, ekonomske, diplomatske i na koncu nacionalne i socijalne sigurnosti. Obrambena je tek neka treća, četvrta derivacija koja treba biti funkcija u danom trenutku ugroze hrvatskoga fizičkog prostora. S obzirom da je taj fizički prostor predan stranoj vojnoj sili, ja ne vidim ni svrhu ni smisao Ministarstva obrane, pa i tih vojarni koje se grade za 21. stoljeće. U čijoj god će funkciji biti, bit će na trošak hrvatskog naroda.

⦿ Ima li nade da se u Hrvatskoj revitalizira srednji građanski društveni sloj koji je danas gotovo potpuno uništen, a koji bi trebao predstavljati prosjek našeg društva i na najbolji način ocrtavati njegova obilježja?

Ako bismo i htjeli da srednji sloj bude noseća konstrukcija hrvatskog društva i države, njegova snaga i uporište, to nije moguće, jer o tome sad više mi ne odlučujemo upravo zbog prethodnih odgovora, zbog kriminalizacije pretvorbe i privatizacije. Kapital će birati za sebe samo visoko vrijednosni sastav rada koji može pratiti visoki tehnički sastav kapitala. Većina je u svakom slučaju eliminirana i iz procesa rada, a time i iz procesa života. Mislim da je ovo pitanje zakašnjelo za hrvatsku stvarnost. Ako se i bude stvarao srednji sloj, budite sigurni da se on neće stvarati i da neće proizići iz hrvatskog naroda, nego možda iz onih pridošlica koji će kapital sebi kao prateću komponentu dovesti u skladu sa svojim interesima.

⦿ Suvremeno društvo bi trebalo imati devet slojeva, a mi ih imamo samo

dva. Jedan užasno bogat, koji je u manjini, i drugi, koji je u većini, ali je beznadan?

Točno! Što se stratifikacije tiče, u Hrvatskoj se stvara sve manji broj ljudi koji žive obijesno, bez posebnog znanja i bez napornog rada, kao i sve veći broj ljudi koji je isključen iz posla, a time i iz socijalnog života. Važno je znati da su ti obijesni, moćni ljudi došli na svoje pozicije bez znanja i bez rada, a uzimajući to u obzir, ne iznenađuje nas činjenica da se sve te stvari o kojima pričamo događaju upravo nama. Jedan dio, oko 20 do 30% ljudi koji ima posao, ima karticu, pa može trošiti bez obzira tko će to platiti i za njega, a 65% ljudi živi na rubu egzistencije, što uopće nije bilo nužno za Hrvatsku, i to je više nego žalosno.

◎ U cijelokupnom kaosu koji vlada, a iz kojeg rijetko tko vidi izlaz, gospodine Kuliću, molim Vas da mi odgovorite na pitanje: u čemu nalazite svakodnevnu inspiraciju za rad i stvaralaštvo?

Moj najbolji odgovor na ovo pitanje glasio bi da moju inspiraciju za rad i stvaralaštvo crpim iz neslaganja s ovim što se dogada s hrvatskim društvom i iz nezadovoljstva s onim što se već dogodilo, a nije se smjelo dogoditi. Nezadovoljstvo i neslaganje izraz su moje potrebe za napredovanjem i za drukčjom stvarnošću naroda ovoga prostora. Ono što znam iskazuje mi da trpim više nego što mogu uživati. Onaj koji je svjestan teško može biti sretan. Onaj koji je sretan, što će mu svijest? Ljudi koji znaju što se događa u ovoj stvarnosti, ljudi koji su ostvarili susret svoje svijesti s ovom stvarnošću, s pro-

blemima svoga vremena, mogu kazati da su razumjeli ovu stvarnost. Samo oni koji su razumjeli ovu stvarnost, ovoj stvarnosti mogu pomoći svojim javnim djelovanjem i ovaj govor gorčine s Vama je izraz tog neslaganja s onim što se dogadalo, s onim što se događa, pa i s onim što slijedi u smislu da se ne mogu složiti s dalnjom beskonceptičkom privatizacijom. Znači, i jedan i drugi izvor moga nezadovoljstva i govora gorčine posljedica su moga razumijevanja problema moga naroda ili naroda ovoga prostora koji je omogućio meni da saznam uvjete materijalne istine njegova opstanka i njegova nestanka.

◎ Za sam kraj, zamolila bih Vas da mi kažete koja je Vaša misao vodilja koja Vas najbolje određuje kao osobu?

Ja ne mislim da sam u bilo čemu uspio, jer to što sam saznao više mi je smetalo nego što mi je pomoglo. Cijeli život pokušavam biti izvan vlasti, izvan novca. Niti mogu biti protiv vlasti koja jest, niti mogu biti protiv novca, jer bez njega ne mogu. Prema tome, tražite od mene da vam dam odgovor na pitanje koje nema odgovora, bez obzira što pokušavam prosudjivati ishod na razini svijeta. Zadaća mi je da mislim ishod istine za narod ovoga prostora.

◎ Dragi gospodine Kuliću, hvala Vam na sreći koju ste mi poklonili ovim razgovorom.

Hvala Vama, draga Elia, na pruženoj prilici da uz Vašu pomoć, zajednički progovorimo o problemima koji tiže hrvatski narod i hrvatsku državu. ☎